

KEURUSSELÄN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI VUODELTA 2023

ELINTARVIKELAIN MUKAISEN VALVONNAN TOTEUTUMINEN

Elintarvikevalvonnan painopistealue

Elintarvikevalvonnan painopisteenä oli Ruokaviraston valtakunnallinen valvontaprojekti, jossa tarkastetaan erityisesti lämpötilavalvontaa ja jäljitettävyyttä. Toisena painopisteenä oli Ruokaviraston projekti: Petoksellisen toiminnan torjunnan kehittäminen sekä kohteet valvonnan piiriin.

Valvonnan toteutuminen

Elintarvikevalvontaa kehittämään muodostettu elintarviketiimi kokoontui vuonna 2023 viisi kertaa. Näissä palaverissa keskusteltiin mm. valvonnan perusmaksuista, sovittiin yhtenäisiä linjauksia ja käytiin läpi ajankohtaisia asioita sekä sovittiin työnjakoa. Lisäksi tiimi oli tarvittaessa yhteydessä sähköpostitse ja teamsin välityksellä.

Vuonna 2023 elintarvikevalvonnan suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 352 kpl. Vuoden 2023 valvontasuunnitelmassa elintarvikehuoneistojen tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 302 kpl. Tarkastuksia tehtiin 117 % vuoden 2023 suunnitelluista tarkastuksista. Vuonna 2023 elintarvikevalvonnan henkilöstöresursseissa ei ollut vajausta ja vuonna 2022 tarkastamatta jääneitä kohteita tarkastettiin vuonna 2023. Alkutuotannon elintarvikevalvonta aloitettiin vuonna 2023 yhteistarkastuksella, tarkastamalla kasvihuoneessa olevaa puutarhaviljelyä. Toiminnassa olevien alkutuotannon kohteiden kartoitusta aloitettiin vuonna 2023. Esikartoituksen teki kesällä työskennellyt harjoittelija.

Alla olevassa taulukossa on esitetty oiva-arvosanojen jakauma vuosina 2020 – 2023 valvonta-alueella

Arvosana	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)
A	69	68	60	51
B	28	31	29	41
C	3	0	9	8
D	0	0	2	0

Elintarvikevalvonnan tarkastuksilla tarkastettiin vuoden 2023 painopistealueen mukaisesti lämpötilanhallinnan oivarivejä seuraavasti:

- jäädytettyjen tilojen ja kylmässä säilytettävien elintarvikkeiden lämpötilanhallinta 273 toimipaikassa
- elintarvikkeiden säilyttäminen kuumana ja uudelleenkuumennus 26 toimipaikassa
- elintarvikkeiden valmistusprosessien lämpötilanhallinta 95 toimipaikassa
- pakasteiden ja jäädytettyjen elintarvikkeiden lämpötilanhallinta 257 toimipaikassa
- lämpötilanhallinta myynissä ja tarjoilussa 218 toimipaikassa

Painopisteenä olleeseen elintarvikkeiden jäljitettävyyteen ei tullut vuonna 2023 Ruokaviraston tarkempaa ohjeistusta. Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla jäljitettävyyden oivariviä: muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden jäljitettävyys tarkastettiin 108 toimipaikassa.

Petoksellisen toiminnan torjunnan kehittämiseksi elintarviketiimi osallistui vuonna 2023 Ruokaviraston rikollisuuden torjunnan valvontaverkoston tilaisuuksiin, joita oli vuonna 2023 8 kpl. Elintarviketiimi osallistui vuonna 2023 myös Ruokaviraston järjestämään työpajaan: Kohteet valvonnan piiriin, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja verkkokaupat.

Ilmoituksia uudesta toimipaikasta, toimijan vaihtumisesta, tilojen olennaisesta muuttamisesta tai toiminnan lopettamisesta käsiteltiin vuonna 2023 yhteensä 125 kappaletta. Ilmoituksien määrää lisäsi kaksi valvontayksikön alueella aloittanutta hyvinvointialuetta.

Vuodelle 2023 laadittu viranomaisnäytteenottosuunnitelma toteutui lähes suunnitelman mukaisesti. Yhden hyväksytyt elintarvikehuoneiston listeria pintapuhtausnäytteet siirrettiin vuodelle 2024. Keskuskeittiöitä sekä yli 100 ruoka-annosta päivässä valmistavia laitoskeittiöitä, että ravintoloita on suositeltu ottamaan talteen itse valmistavia ruokia ja säilyttämään niitä pakastettuina mahdollisia ruokamyrkytyspäilyjä varten.

Vuonna 2023 oli yksi ruokamyrkytys-epidemia, jota selvitettiin yhdessä epidemiaselvitystyöryhmän kanssa. Epidemiasta laadittiin loppuraportti, joka lähetettiin epidemiaselvitystyöryhmän jäsenille ja Ruokavirastoon. Epidemia oli Mänttä-Vilppulassa.

Elintarviketiimin jäsenet osallistuivat vuonna 2023 koulutuksiin etäyhteyksien välityksellä ja paikan päällä sekä Ruokaviraston valvontaverkostojen tilaisuuksiin etäyhteyksien

välityksellä. Koulutuksiin ja valvontaverkoston tilaisuuksiin osallistuivat mahdollisuuksien mukaan kaikki elintarvikevalvontaa tekevät tarkastajat.

TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAISEN VALVONNAN TOTEUTUMINEN

RAKENNUSTERVEYS JA SISÄILMA

Valvonnan painopistealueet

Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2020-2024 painopiste on toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa ja toiminnanharjoittajan omavalvonnan korostaminen säännöllisen valvonnan riskinarvioinnissa. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia on tehty yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Valvonnan toteutuminen

Valvontasuunnitelmassa tarkastuksia oli suunniteltu 56 kpl vuodelle 2023. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 68 kpl, jotka jakautuivat seuraavasti:

Suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin seuraavasti:

18 kpl peruskouluja

13 kpl kauneudenhoitoa ja ihonkäsittelyä suorittavia huoneistoja

9 kpl lasten ja nuorten kohteita

7 kpl yleisiä liikuntatiloja

7 kpl ammattioppilaitoksia ja lukioita

6 kpl päiväkoteja

4 kpl hotelleja ym. majoitustoiminnan yksikköjä

4 kpl vanhainkoteja ja muita sosiaali-alan laitoksia

Uusia toimipaikkailmoituksia tuli 36 kpl.

Osa suunnitelman mukaisista tarkastuksista muuttui ilmoituksien käsittelyksi esim. toimijan vaihtumisen myötä. Lisäksi kartoitettiin valvonnan piiristä puuttuvia ilmoitusvelvollisia kohteita. Näihin valvonnan piiriin otettuihin kohteisiin tehtiin aloitustarkastus, joka nosti suunnitelman mukaisia tarkastusmääriä suuremmaksi. Henkilöstömuutokset ja VATI-tietojärjestelmän edellyttämät valvontamaksujen kirjaamiset ja päivittämiset sekä muut ei-

suunnitelmalliset valvonnan tehtävät veivät resursseja suunnitelmalliselta valvonnalta.

Vuonna 2023 asunnontarkastuksia tehtiin 30 kpl. Asunnontarkastukset eivät ole suunnitelmallista valvontaa, vaan niiden perusteena on yksittäisten asukkaiden terveyshaittaepäilyt tai asunnon siivottomuusepäilyt. Terveystarkastuslain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta kuntalaisille. Kuntalaisten ja toimijoiden asumisterveyteen liittyviin yhteydenottoihin vastattiin puhelimitse ja sähköpostin välityksellä. Vuonna 2023 tuli edelleen useita ilmoituksia rotista.

Sisäilmatiimin jäsenet osallistuivat vuonna 2023 etäyhteyksien välityksellä koulutuksiin. Lisäksi ympäristöterveystarkastajat ovat osallistuneet eri yhteistyötahojen sisäilmaryhmiin.

TALOUS- JA UIMAVESI VALVONNAN TOTEUTUMINEN

TALOUSVESI

Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset suoritettiin valvontasuunnitelman mukaisesti talousvettä toimittavien isojen laitosten osalta, joilla on omaa vedenottoa. Talousvettä ostavien isojen laitosten tarkastustiheyksiä harvennettiin riskinarvioinnilla, jolloin tarkastukset siirtyivät seuraavaan vuoteen. Talousvettä toimittavien isojen laitosten tarkastuksia tehtiin 25 kpl (tavoite 29kpl) ja talousvettä toimittavien pienten laitosten tarkastuksia tehtiin 7 kpl (tavoite 13kpl). Ostovesilaitosten ja pienten laitosten osalta tavoite ei täytynyt. Talousveden käyttö elintarvikehuoneistossa tai osana julkista tai kaupallista toimintaa tarkastuksia tehtiin 1 kpl.

Talousvesiasetuksen mukaisia valvontatutkimusohjelmien näytteenottosuunnitelmien päivityksiä tehtiin uuden juomavesidirektiivin edellytyksenä. Näytteenottosuunnitelmien päivitykset kirjattiin myös Vatiin (NOS). Tarkastajat seurasivat suunnitelman mukaisia näytteenottoja ja vesinäytetuloksia NOSin avulla. Näytetulosten siirtymiseen liittyen vedenjakelualueiden paikkatietoja saatettiin ajan tasalle.

Aloitettiin ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskinhallintoimenpiteet liittyen legionellaan ja lyijyyn.

Lausuntoja kiinteistöjen vapautushakemuksista liittymisvelvollisuudesta vesijohto/viemäriverkoston annettiin 1 kappale.

Yksityisten talouksien kaivovesinäytteitä sekä viranomaisnäytteitä toimitettiin laboratoriotutkimuksiin useita näytteitä kuukausittain painottuen kesäaikaan. Seilab-laboratorion kanssa yhteistyö sujui hyvin. Kuriiripalvelu on ollut tarpeellinen.

UIMAVESI

Yleisten uimarantojen sekä pienten yleisten uimarantojen osalta suunnitelman mukaiset tarkastukset toteutuivat toiminta-alueella. Yleisten EU-uimarantojen suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 4 kpl. Pienten yleisten uimarantojen suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 37 kpl. Uimavesien näytteenotto toteutui valvontasuunnitelmien mukaisesti. Uimavesiprofiilien päivityksiä tehtiin kolme. Uimahallien ja kylpylän osalta tarkastukset (6kpl) ja vesitutkimukset toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.

Häiriötilanteet

Syanobakteereita (sinilevää) esiintyi uimakaudella muutamalla yleisellä uimarannalla. Nämä aiheuttivat ohjaavia toimenpiteitä.

Talousveden selvitettäviä häiriötilanteita oli kymmeniä. Muutamia yksittäisiä bakteerilöydöksiä oli raakavesitutkimuksissa, jotka aiheuttivat uusintänäytteenottoa. Osassa tilanteissa vedenottamo laitettiin kiinni ja varavesiyhteys otettiin käyttöön.

Jämsässä oli jätevedenpumppaamon ylivuoto, jolloin uimista ei suositeltu kolmella rannalla.

Ruovedellä oli viemärylivuoto.

Mänttä-Vilppulassa tehtiin liikuntatilan talousveden epidemiaselvitys, jossa oli kuusi sairastunutta. Epidemia oli todennäköisesti viruksen aiheuttama, eikä vedestä johtuvaa.

Ruovedellä tapahtui öljyonnettomuus pohjavesialueella, joka vaati maaperän puhdistusta, näytteenottoja sekä lisäselvitystä.

Jämsässä ja Keuruulla oli rankkasateista aiheutuneita jätevesien ylivuotoja, jonka takia rannoilla uimista ei suositeltu. Tilanne vaati lisänäytteenottoja sekä selvitystä ELY-keskuksen kanssa.

Koulutukset ja hallinto

- Lukuisia Teams palaverieita/ koulutuksia: AVI, Keski-Suomen ELY, Pirkanmaan ELY,

Keski-Suomen vesivalvojat, Keski-Suomen vesilaatutiimi, toimijat, vesitiimi ym.

- Ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset koulutuspäivät
- Uima-altaiden vedenkäsittelytekniikka -webinaari
- Ajankohtaista laboratoriorintamalla
- Riskienhallintasuunnitelma ja talousveden laadun valvonta
- Siivouksen järjestäminen ja hygienia allas- ja märkätiloissa -webinaari
- Ympäristöterveydenhuollon syyspäivät
- Ympäristöterveyspäivät

Lisäksi osallistuttiin Jämsän sekä Keuruun valmiusharjoituksiin, LSS23-valmiusharjoitukseen (säteily), Vikuri-hankkeeseen ja paikkatietokoulutukseen.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston vesitiimi järjesti säännöllisesti omia palavereitaan, joissa luotiin yhteisiä toimintamalleja sekä ohjeita sekä käsiteltiin vesivalvonnan ohjeistuksessa tapahtuneita muutoksia. Vuoden 2023 aikana vesitiimi kokoontui tai oli etäyhteydellä yhteensä 6 kertaa. Henkilöstömuutosten ja virkavapaiden takia henkilöstöresursseissa oli edelleen vajausta vuonna 2023.

TUPAKKALAIN MUKAISEN VALVONNAN TOTEUTUMINEN

Paikallistasolla kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo tupakan myyntiä, mainontaa sekä tupakointikieltojen noudattamista. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti valvontaa toteutettiin tupakan myynnin osalta tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikoissa. Lisäksi valvontayksikössä mm. hyväksyttiin vireille tulleet tupakanmyyntilupahakemukset.

Tupakkatuotteiden myynnin valvonta

Vuonna 2023 uusia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia myönnettiin 8 kappaletta ja myyntilupia lopetettiin 9 kappaletta. Nämä luvut kattavat sekä toistaiseksi voimassa olevien että määräaikaisten tupakkalupien myöntämiset ja lopettamiset.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuonna 2023 toiminta-alueellamme yhteensä 83 kpl, jotka jakaantuvat kunnittain seuraavasti:

- Jämsä 34 kpl

- Keuruu	12 kpl
- Mänttä-Vilppula	15 kpl
- Virrat	11 kpl
- Ruovesi	7 kpl
- Kuhmoinen	4 kpl

Vuoden 2023 aikana tupakkatuotteiden myynnin valvontaa toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelmassa tarkastuksia suunniteltiin vuodelle 2023 tehtävän 51 kpl ja tehtiin 53 kpl. Tupakkatuotteiden myynnin valvonnan tiheys on yksi tarkastus kahdessa vuodessa, minkä vuoksi vuosittainen valvontamäärä vaihtelee. Valvonnan yhteydessä ei havaittu laiminlyöntejä tupakkatuotteiden esilläpitokiellon toteuttamisessa. Tarkastuksella havaittiin haasteita siinä, että tupakkalain muutokset edellyttivät omavalvonnan päivittämistä vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä. Tämän vuoksi osaan kohteista tehtiin uusintatarkastus, jossa varmistettiin, että tupakan omavalvonta vastaa uutta Valviran ohjeistusta. Tarkastuksilla annettiin tupakan omavalvontasuunnitelman päivittämiseen liittyvää ohjeistusta.

Tupakointikieltojen ja –rajoitusten valvonta:

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston valvonta-alueella on tällä hetkellä yhteensä 3 kpl rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymää tupakointitilaa, jotka kuuluvat terveydensuojeluviranomaisen valvonnan piiriin. Vuonna 2023 tehtiin yksi tarkastus tupakointitiloihin. Tupakointitilojen tarkastustiheys on 0,3 eli jokainen tupakointitila tarkastetaan kerran kolmessa vuodessa.

Asuntoyhteisöillä on oikeus hakea kunnalta tupakointikieltoa asukkaidensa hallinnassa oleviin tiloihin. Vuoden 2023 aikana ei kunnalta haettu tupakointikieltoja. Asiasta tuli joitakin yhteydenottoja, joissa annettiin neuvontaa asian tiimoilta.

Tupakkalain mukainen valvonta Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston toimialueella toteutui vuonna 2023 hyvin suunnitelman mukaisesti.

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

ELÄINTAUTI- JA ELÄINSUOJELUVALVONTA

Eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnassa kunnaneläinlääkäri/valvontaeläinlääkäri on lainsäädännön määrittelemä toimivaltainen valvontaviranomainen. Kunnan tulee osoittaa valvontaa varten tarvittava henkilöstö ja muut resurssit.

Pääsääntöisesti valvontaeläinlääkäri suorittaa eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnan. Vuonna 2023 valvontaeläinlääkäriin virka täytettiin vakituisesti. Valvontaeläinlääkäri teki pääsääntöisesti eläinsuojeluvalvontaa ja osittain eläintautivalvontaa. Sijaiseläinlääkäri suoritti eläintautivalvontaa ja osallistui valvontaeläinlääkäriin työparina haastavimpiin eläinsuojelutapauksiin.

Kaikki saapuneet eläinsuojeluilmoitukset käsiteltiin. Määräaikaisen valvonnan piirissä olevia pitopaikkoja (tallit, kennelit) ei resurssipulan takia ehditty valvoa suunnitellusti. Eläinsuojelun osalta työt jakautuvat kuntien kesken suunnilleen asukasluvun mukaisesti.

ALKUTUOTANNON HYGIENIAVALVONTA

Maidontuotantotilojen hygieniavalvonnassa toimivaltainen valvontaviranomainen on kunnaneläinlääkäri/valvontaeläinlääkäri. Maitohygieniatarkastuksia tehtiin vuoden 2023 aikana 13 kpl, vaikka tarkastuksia oli suunniteltu tehtävän 23 kpl. Tarkastuksia on edelleen tekemättä usean vuoden ajalta.

ELÄINLÄÄKINTÄPALVELU

Kunnan tarjoamia peruseläinlääkäripalveluja on alueella riittävästi saatavilla. Käyntimäärät toimipisteittäin ovat liitteessä. Lähes koko vuoden 2023 ajan noin yhden praktikkoeläinlääkäriin virassa ei ollut tekijää tai viranhaltija oli poissa työstä. Sijaisia saatiin rekrytoitua ja töiden hoitaminen pienemmällä eläinlääkärimäärällä oli helpompaa käytössä olevien työjärjestelyjen vuoksi. Kesälomakaudella oli kaksi sijaista käytettävissä, joista toinen jatkoi vuoden loppuun asti.

Eläinlääkärit osallistuivat yhteensä 29 koulutuspäivään eli keskimäärin 4 koulutuspäivään/eläinlääkäri. Palkatonta opintovapaata ei hakenut yksikään eläinlääkäri jatko-/uudelleenkoulutusta varten.

VALVONNAN TOTEUTUMA 2023, TAULUKKO

Terveysvalvonnan toteutuminen 2023

Lähde: Toteumaraportti VAT_QV006, tsi-maksut VAT_QV005

	elintarvikevalvonta			terveydensuojeluvalvonta			tupakkavalvonta		lääkelaki		tarkastukset yhteensä	tulot yhteensä (€)	% tarkastuksista
	tarkastukset	tulot (€)*	valvonnan perusmaksu	tarkastukset	tulot (€)	valvonnan perusmaksu	tarkastukset **	tulot (€), vuosimaksu+luvan käsittelymaksu	tarkastukset	tulot (€)			
Jämsä	118	25860	21300	43	11700	7950	22	0*	6	180	189	66990	33,33
Keuruu	76	13950	10950	34	7980	3750	6	0*	3	60	119	36690	20,99
Kuhmoinen	18	2520	3750	12	2220	1050	3	0*	1	30	34	9570	6,00
Mänttä-Vilppula	55	10500	10050	17	5060	4950	12	0*	3	90	87	30650	15,34
Ruovesi	32	6310	5400	19	4620	2550	6	0*	2	60	59	18940	10,41
Virrat	53	8580	6300	21	4620	5400	4	0*	1	30	79	24930	13,93
Yhteensä	352	67720	57750	146	36200	25650	53	65190	16	450	567	252960	100,00

* Sisältää elintarvikehuoneistojen tarkastus maksut (koko alue yhteensä 55120 €) ja elintarvikehuoneistoilmoitusten käsittely maksut (koko alue yhteensä 12600 €)

** Sisältää tupakan vähittäismyynti tarkastusten ja tupakointitilojen tarkastus määrät

0* Vuosimaksu peritään kaikilta tupakan vähittäismyyntilupa kohteilta, vaikka tarkastusta ei ole tehty kyseisen vuoden aikana
Tupakkalupien (8 kpl, sisältäen myös nikotiinivalmistajien luvat) käsittelymaksut 1440,0 €. Tupakan vuosimaksuja 63750 €. Tupakointitilojen tarkastuksesta ei peritä maksua.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta 2023

	eläinsuojeluvalvonta		eläintautivalvonta		vientitarkastukset	Eläinperäiset sivutuotteet	
	päätökset	tarkastukset	päätökset	tarkastukset		päätökset	tarkastukset
koko alue	21	109		20	8	2	4

Maitohygieniatarkastuksia tehtiin 13 kpl

Eläinlääkäripalvelut 2023 kuntakohtaisesti

	suureläimet, käyntimäärä		pieneläimet, käyntimäärä		terveyden huolto-käynnit
	päiväaikaan	päivystys	päiväaikaan	päivystys	
Jämsä	459	39	417	4	14
Keuruu	106	34	111	1	3
Kuhmoinen	73	3	149	1	4
Mänttä-Vilppula	36	13	364	1	
Ruovesi *	87	35	54	1	1
Virrat	292	68	567	12	65
pieneläinpäivystys**				303	
Yhteensä	1053	192	1662	323	87

** ostopalvelu

* Ruoveden eläinlääkäriin käyntimäärät puuttuvat (1-4/2023)